

NDZAWULO YA DYONDZO YA LE GAUTENG
XITHIFIKHEYITI XA XIKAMBELO XA LE HENHLA

OCTOBER / NOVEMBER 2005
OKTOBER / NOVEMBER 2005

XITSONGA XA RIRIMI RO SUNGULA
NHLAWULO WA LE HENHLA
(Papila ra Vunharhu)

NKARHI: 2½ wa tiawara

TIMAKISI: 120

SWITSUNDZUXO

- Papila leri ri na swiyenge swinharhu: A, B na C.
 - Eka Xiyenge xa A, u hlamula xivutiso xin'we; eka Xiyenge xa B, hlamula swivutiso swinharhu; eka Xiyenge xa C, u hlamula xivutiso Xin'we ehenhleri ka 'NTLHONTLHO' Kumbe xin'we ehenhleri ka 'XA MINA I TINYELETI'.
 - Hlaya swileriso leswi rhangelaka xivutiso xin'wana na xin'wana eka xiyenge xin'wana na xin'wana.
 - Tinomboro ta tinhlamulo ta wena ti fanele ku fana na leti ti tirhisiweke eka swivutiso leswi nga phepheni leri.
 - Tirhisa Xitsonga lexi ringanisiweke.
-
-

XIYENGE XA A
XITSALWANA

XIVUTISO XA 1

Eka xiyenge lexi, u nyikiwile tinhloko-mhaka ta mune na xifaniso xin'we. Loko wo hlawula xifaniso leswaku u tsala xitsalwana hi xona, u fanele leswaku u tiendlela nhloko-mhaka ya wena n'wini.

- 1.1 Hlawula yin'we ya tinhloko-mhaka leti landzelaka ivi u tsala xitsalwana xa kwalomu ka 450 – 550 wa marito (tipheji timbirhi):
 - 1.1.1 Vukhongeri.
 - 1.1.2 Van'wana va ri xigwevo xa ntambhu (ku hinga) xa pfuna kasi van'wana va ri a xi pfuni nchumu. Wena u yi vonisa ku yini mhaka leyi xana?
 - 1.1.3 Riendzo leri u nga ta ka u nga ri rivali. Hi rungulele rona.
 - 1.1.4 Xana tinghozi emapatwini, ngopfu-ngopfu hi tiholodeyi, ti nga herisiwa herisa hi tindlela tihi xana? Hlamusela.

1.1.5 Tiendlele nhloko-mhaka ivi u tsala xitsalwana.

NTSENGO WA XIYENGE XA A: [40]

XIYENGE XA B
PAPILA

XIVUTISO XA 2

Hlawula rin'we eka mapapila lama landzelaka kutani u ri tsala hikwalomu ka 180 – 200 wa marito (1½ wa tipheji):

- 2.1 Tsalela makwenu papila u n'wi hlamusela ku tikeriwa ka wena laha a nga ku kombelela ku tshama kona, u tlhela u n'wi hlamusela leswaku a ku pfunisa ku yini.

KUMBE

- 2.2 Masiku manharhu lama nga hundza u helekete mhani wa wena exibedhlela xa le kusuhi na laha u tshamaka kona. Hi siku ra vumune loko u ya kamba mhani wa wena le xibedhlela u kuma va lo pyi, na thyaka; na philisi na yin'we a va si nyikiwa. Tsalela valanguteri va le xibedhlela u vilela hi mhaka leyi.

[20]

XIVUTISO XA 3

Tsala xin'we ntsena eka leswi swi landzelaka:

- 3.1 Tsala Memorandumu lowu nga vaka kwalomu ka 180 – 200 wa marito u tivisa n'wa-mapurasi la'nga tikweni ra n'wina hi swivilelo swa vatirhi / vathoriwa va yena.
- 3.2 Tsala dayari ya masiku mambirhi ya wena n'wini leyi nga na kwalomu ka 80 – 100 wa marito.
- 3.3 Tsala n'wangulana exikarhi ka jaha na ntombhi leyi se yi nga na Xitsongwa-tsongwana xa HIV. U pfumeleriwa ku tihlawulela vunghana byin'wana na byin'wana exikarhi ka vanhu lavambirhi.

[20]

XIVUTISO XA 4

Tsala xin'we ntsena eka leswi landzelaka:

- 4.1 Tsala xirhambo xa kwalomu ka 80 – 100 wa marito u rhamba nhlengeletano ya lavantshwa va kereke kumbe ntlawa wa le mugangeni wa ka n'wina. (10)
- 4.2 U matsalana exikolweni xa le henhla xa Khomanani. Kutani u amukele riqingo leri humaka ka muyimeri wa Vatswari wa SGB mayelana na xiphiqo xo karhi lexi n'wi sivelaka ku va kona enhlengeletanini. Tsala mahungu ya kona ya kwalomu ka 80 – 100 wa marito ku tivisa nhloko ya xikolo. (10)

NTSENGO WA XIYENGE XA B:

[50]

XIYENGE XA C

Hlamula xivutiso xa 5 Kumbe xa 6.

XIVUTISO XA 5

Hlamula 5.1 kumbe 5.2

Ntlhontlho. W.R. Chauke

‘Ndza rhandziwa’

5.1 Hlaya xiphemu lexi tshahiweke, ivi u hlamula swivutiso leswi nga ta landzela.

“A a karhateka embilwini yakwe hikokwalaho ka timhaka timbirhi: byalwa na sesi wakwe. A a nga lavi ku tivona a ii karhi a nuhwa byalwa. A a byi venga.”

- 5.1.1 Xana ku vulavuriwa hi mani endzimaneni leyi nga laha henhla? (1)
- 5.1.2 Xana i mani munghana wa xisati wa loyi u n’wi tsaleke eka (5.1.1) laha henhla? (1)
- 5.1.3 Tsala vito ra xigangu xa loyi u n’wi tsaleke eka (5.1.2) laha henhla u tlhela u tsala leswaku xigangu lexi xi huma kwihi? (2)
- 5.1.4 Xana loyi u n’wi tsaleke eka (5.1.1) yena a a laveriwe xigangu lexi va nge i mani naswona xa rixaka ro vulavula ririmi rihi? (2)
- 5.1.5 Xana lava u va tsaleke eka (5.1.1 na 5.1.2) laha henhla va tshama va ya vhaka kwihi swin’we? (1)
- 5.1.6 Loyi u n’wi tsaleke eka (5.1.1) laha henhla u vutise munghana wa yena xivutiso lexi: “Hi ta famba hi yini xana?” Wena nyika nhlamulo ya xivutiso lexi hi xitalo. (4)
- 5.1.7 Tsala swilo swinharhu leswi nga humelela eka kamara ya 721. (6)
- 5.1.8 Tsala tinxaka ta tinyama leti a ti kumeka endhawini leyi u yi tsaleke eka (5.1.5) laha henhla. (5)
- 5.1.9 (a) Xana u kume dyondzo yihi eka loyi u n’wi tsaleke eka (5.1.1) laha henhla? (3)
- (b) Xana u lo endla yini loyi a vuriweke eka (5.1.1) laha henhla ku kala a ku nyika dyondzo leyi u yi vuleke eka (5.1.9) laha henhla? Hlamusela. (5)

[30]

KUMBE

“TIMINTSU TA MINA”.

- 5.2 Ximunhuhatwa-nkulu i ximunhuhatwa lexi timhaka hinkwato ta tsalwa ti rhendzelekaka ehenhla ka xona. Boxa Ximunhuhatwa lexi, u tlhela u boxa / aneka ntlimbo lowu xi nga na wona ku ringana mintila ya 15. (15)

Nyika Makholo ka xihungwana xa 'Timitsu ta mina' u tlhela u hlamusela na Xintshunxo xa xihungwana lexi hi mintila ya khume-ntlhanu (15)
[30]

XIVUTISO 6

Hlamula 6.1 kumbe 6.2

6.1 'Xa Mina i tinyeleti'. F. Rikhotso

- 6.1.1 Xana hi ntolovelo wa Xitsonga ku tsheketa mani? (1)
- 6.1.2 Xana hikokwalaho ka yini ku tsheketa loyi u n'wi tsaleke eka (6.1.1) laha henhla. (3)
- 6.1.3 Xana hikokwalaho ka yini vana va nga pfumeleriwi ku tsheketa? (2)
- 6.1.4 Xana ku tsheketiwa hi nkarhi wihi? (Tsala hi xitalo). (2)
- 6.1.5 Xana i ndlela yihi leyi mutsheketeri a nga yi tirhisaka leswaku vayingiseri va yena va nga pfi va rhongomela? (2)
- 6.1.6 Xana hikokwalaho ka yini mutsheketeri na vayingiseli va fanele ku tshwutela marha endzilweni loko ntsheketo wu fika emakumu xana? (3)
- 6.1.7 Xana hi yihi dyondzo leyi u yi kumeke eka ntsheketo wa 'Nyama ya swisuti'? (2)
- 6.1.8 Eka ntsheketo wa 'Varindzi va tinxakwari', ku na mukhegula loyi a nga ponisa ntukulu wa yena hi ku n'wi humesa esakeni. Tsala bulu leri wena u ngo tiehleketelela rona, leri veke kona exikarhi ka mukhegula loyi na ntukulu wa yena. Bulu ra kona ri nga tluli mintila ya khume. (15)
[30]

KUMBE

'Nwana wa N'wanghala.'

- 6.2 Xintshunxo lexi tirhisiweke hi N'wanghala, xo dlaya timfenhe, a xi khenseki. Xana wena a wu ta wu ntshunxa njhani ntlimbo wa N'wanghala? Nhlamulo ya wena yi nga tluli mintila ya 15. **[30]**

NTSENGO WA XIYENGE XA C: [30]

NTSENGO 120